

De wereld van **EXPO 58**

Het verhaal van de Wereldtentoonstelling
die niet mag worden vergeten

De wereld van **EXPO 58**

François Van Kerckhoven

Witsand Uitgevers

INHOUD

Inleiding	5
1 Tijd om ...	7
2 Een bezoek aan de buitenlandse afdeling	53
3 Een bezoek aan de Congolese driehoek	115
4 Een bezoek aan de Belgische afdeling	129
5 Een bezoek aan het Atomium	171
6 Een bezoek aan de internationale instellingen	179
7 Een bezoek aan de commerciële afdeling	189
8 Een bezoek aan het attractiepark	223
9 Een bezoek aan Vrolijk België	239
10 We aten massaal Expobrood	255
11 En dan was er nog het NIR	261
12 Souvenirs en herinneringen	269
Slotbedenking	301
Bibliografie	303

INLEIDING

Dit boek wil een herinnering zijn aan een mijlpaal uit onze geschiedenis. Het is samengesteld voor alle mensen die daadwerkelijk de Wereldtentoonstelling van 1958 in Brussel hebben bezocht. Maar ook voor de vele geïnteresseerden die de Expo graag hadden bezocht, maar die dit om de een of andere reden niet hebben gekund, in vele gevallen omdat ze in 1958 nog niet waren geboren.

De wereld van Expo 58 biedt de lezer een nostalgische rondrit over het Expoterrein. We strooien kwistig wist-je-datjes in het rond en geven graag de ware toedracht mee van enkele mythes, vertelsels en wilde verhalen over de Expo.

We schetsen het leven ten tijde van de Wereldtentoonstelling, zowel op als naast de Expo.

Dit boek biedt een totaalbeeld op de Wereldtentoonstelling, aan de hand van veel foto's die nog nooit werden gepubliceerd en die afkomstig zijn uit ons eigen enorme archief. Deze foto's geven een waar beeld van de enorme toeloop die er was op het terrein. Expo 58 kende dagen met verscheidene honderdduizenden bezoekers.

Het is onze bedoeling om dit unieke spektakel, dat na 1958 nooit meer herhaald is in België, zestig jaar na datum weer onder de aandacht te brengen en in de aandacht te houden. Een gebeurtenis als Expo 58, die ervoor zorgde dat het leven van velen in positieve zin veranderde, mag niet worden vergeten. Ook de toekomstige generaties moeten weten wat Expo 58 heeft betekend in het leven van hun ouders en grootouders en hoezeer de Wereldtentoonstelling heeft bijgedragen aan de levensstijl van de inwoners van het kleine land België. Een landje dat tijdens de zes maanden dat de Expo open was toch heel even het middelpunt van de wereld was...

De auteur
François Van Kerckhoven

1. TIJD OM ...

Tijd om de eerste steen te leggen

Paul-Henri Spaak

Op 7 mei 1948 werd de Belgische regering, onder leiding van toenmalig eerste minister Paul-Henri Spaak, het eens om in 1955 een wereldtentoonstelling te organiseren en dat op dezelfde plaats als in 1935, namelijk op de Heizel. Door het uitbreken van de Koreaanse oorlog (1950-1953) liep deze planning echter zoveel vertraging op dat de regering zich genoodzaakt zag de tentoonstelling naar 1958 te verplaatsen. Het Bureau International des Expositions (B.I.E.) registreerde het verzoek voor de tentoonstelling na de wapenstilstand van de Koreaanse Oorlog in november 1953. De Expo zou de 27ste universele wereldtentoonstelling zijn en werd zodoende als algemene tentoonstelling van de eerste categorie geclassificeerd. Zij zou de twaalfde als wereldtentoonstelling aangeduide tentoonstelling in België worden. Vijf van deze Belgische tentoonstellingen werden niet door het B.I.E. erkend en één andere, die van Luik in 1939, betrof een gespecialiseerde tentoonstelling. Zo werd de Expo van 1958 dus de zesde officiële universele wereldtentoonstelling in België en de eerste in categorie één na de Tweede Wereldoorlog. Ze zou volledig in het teken staan van het geloof in vrijheid, vooruitgang en een humanere wereld, dat zo kenmerkend was voor de jaren vijftig en zestig.

Plannen maken...

De plannen voor de Wereldtentoonstelling werden in eerste instantie gesmeed in de kantoor van hooggeplaatste ambtenaren en vertegenwoordigers uit de adellijke kringen. Het gewone volk had hier en daar wel al iets gehoord over de plannen, maar had nog niets gezien. Daar kwam verandering in op 24 september 1955. Die dag legde koning Boudewijn de eerste steen van Paleis 2. Deze eerstesteenlegging werd beschouwd als zijnde de eerstesteenlegging voor de hele wereldtentoonstelling.

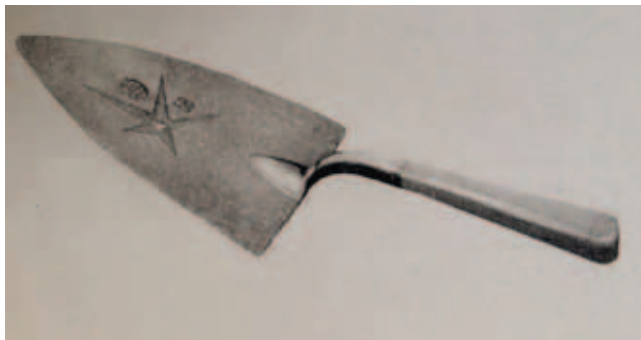
De eerstesteenlegging

Koning Boudewijn werd op het terrein opgewacht door Achiel Van Acker, eerste minister, Jean Rey, minister van Economische zaken, baron Moens de Fernig, commissaris-generaal, en baron Frédéric-Joseph Van de Meulebroeck, burgemeester van Brussel en voorzitter van de maatschappij der tentoonstelling. Om de koning alle militaire eer te bewijzen trad de muziekkapel van de Eerste Gidsen aan. Bij aankomst van de vorst werd traditiegetrouw het Belgisch volkslied gespeeld, waarna de koning zich naar de tribune begaf. Hier volgden redevoeringen van enkele ministers, die de nadruk legden op de grote betekenis

van deze plechtigheid, die zou samenvallen met de herdenking van 125 jaar onafhankelijkheid van België. Daarna was het tijd voor de koning om handen te schudden met de architecten, de aannemers en afgevaardigden van de arbeiders.

Het manuscript dat ingemetseld werd in de eerste steen

Het gouden truweel

Na het voorstellen van de werkkrachten werd de koning door de commissaris-generaal uitgenodigd om het manuscript te tekenen dat zou worden ingemetseld in de eerste steen. Nadat de koning zijn handtekening had gezet, werd het manuscript in een loden buis gestopt en verzegeld, waarna het in de nis van de eerste steen werd geplaatst.

Daarna was het de beurt aan de koning om even voor bouwvakker te spelen. Met het speciaal voor de gelegenheid in goud uitgevoerde 'truweel' scheidde de vorst wat mortel op om die vervolgens naast de nis te deponeren. Zijn taak werd vanaf dan overgenomen door enkele arbeiders, die de nis afdekten met een zware marmeren plaat, waardoor de eerste steenlegging een feit was.

Boudewijn tekende nog als eerste het gulden boek van de Wereldtentoonstelling. Dit gulden boek zou tijdens de Expo getekend worden door alle prominenten en hooggeplaatsten die de Expo bezochten. Toen de plechtigheid naar zijn einde liep, maakten jongeren van het Rode Kruis zich klaar om een zee van ballonnen los te laten, die de boodschap van vrede dienden te verspreiden.

Voor de koning de plechtigheid verliet, werd hij nog aan alle prominenten voorgesteld. Zij stonden in een erehaag opgesteld. Na het vertrek van de koning begaven alle aanwezigen zich naar de receptie, die werd aangeboden door de stad Brussel.

De receptie bij de eerstesteenlegging, aangeboden door de stad Brussel

Hiermee was het startschot gegeven voor de eerste naoorlogse wereldtentoonstelling in België.

De Vlaamse overweging

Ondanks alle mooie woorden van onder meer de commissaris-generaal van de Wereldtentoonstelling stelde men langs Vlaamse zijde al gauw vast dat de organisatie van het gebeuren én de verdeling van de posten een Franstalig onderonsje werd. Het was zoals bij eerdere wereldtentoonstellingen: de Franstaligen zouden het voor het zeggen hebben en de Vlamingen zouden de hand-en-spandiensten mogen leveren. Bij de bekendmaking van de eerste officiële personeelslijst, op 15 oktober 1956, bleek dat dat inderdaad het geval was. Er zou niet veel Nederlands gepraat worden op de vergaderingen van het organisatiecomité. Zo viel op dat de hoogste Nederlandstaligen steeds de adjuncten waren. Dit was het geval voor de adjunct-secretaris-generaal, de adjunct-directeur van de administratieve dienst en de adjunct-directeur van de inlichtingendienst. Voor de overige hooggeplaatste posten had men blijkbaar stevast een Franstalige kunnen vinden. De commissaris-generaal en de secretaris-generaal waren Franstalig, maar ook de vijf aangestelde raadgevers, de algemeen verslaggever en de algemeen penningmeester spraken alleen Frans. Alle directeurs, van bijvoorbeeld de administratieve diensten, de ceremoniedienst, de inlichtingendienst, de Belgische afdeling en de afdeling Belgisch-Congo, waren Franstalig. Er was wel zo iets als een taalwet voor bestuurszaken, die voorschreef dat er een 'passend evenwicht' diende te worden nagestreefd 'met betrekking tot de taalgroepen', maar daar kwam niet veel van in huis. Als klap op de vuurpijl zou er een Waalse dag worden geprogrammeerd, waarop er veel protest kwam en men uiteindelijk toch overstagging. Er werd ook een Vlaamse dag opgenomen in het programma.

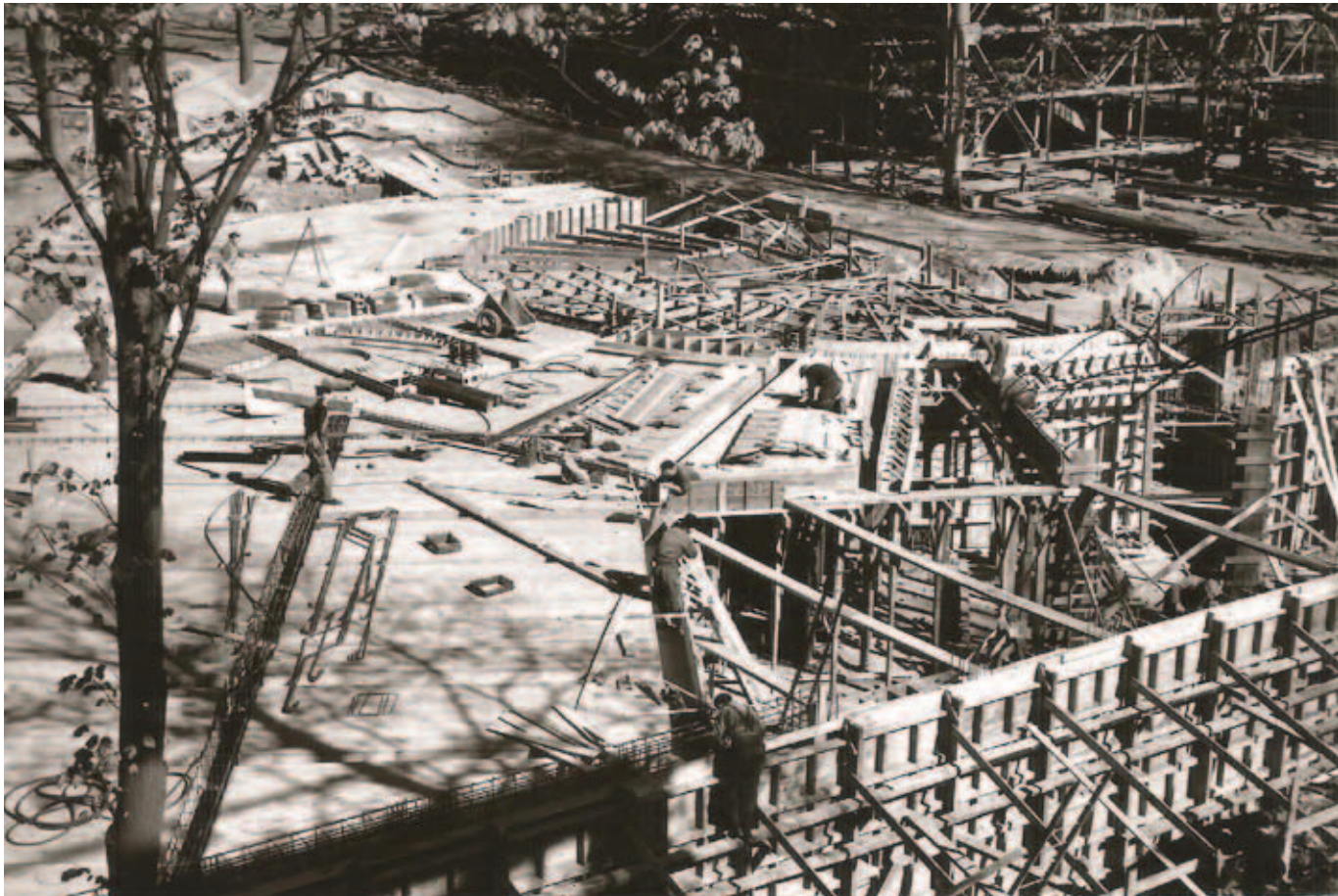
Vlag met het oog op de Vlaamse dag op de Expo

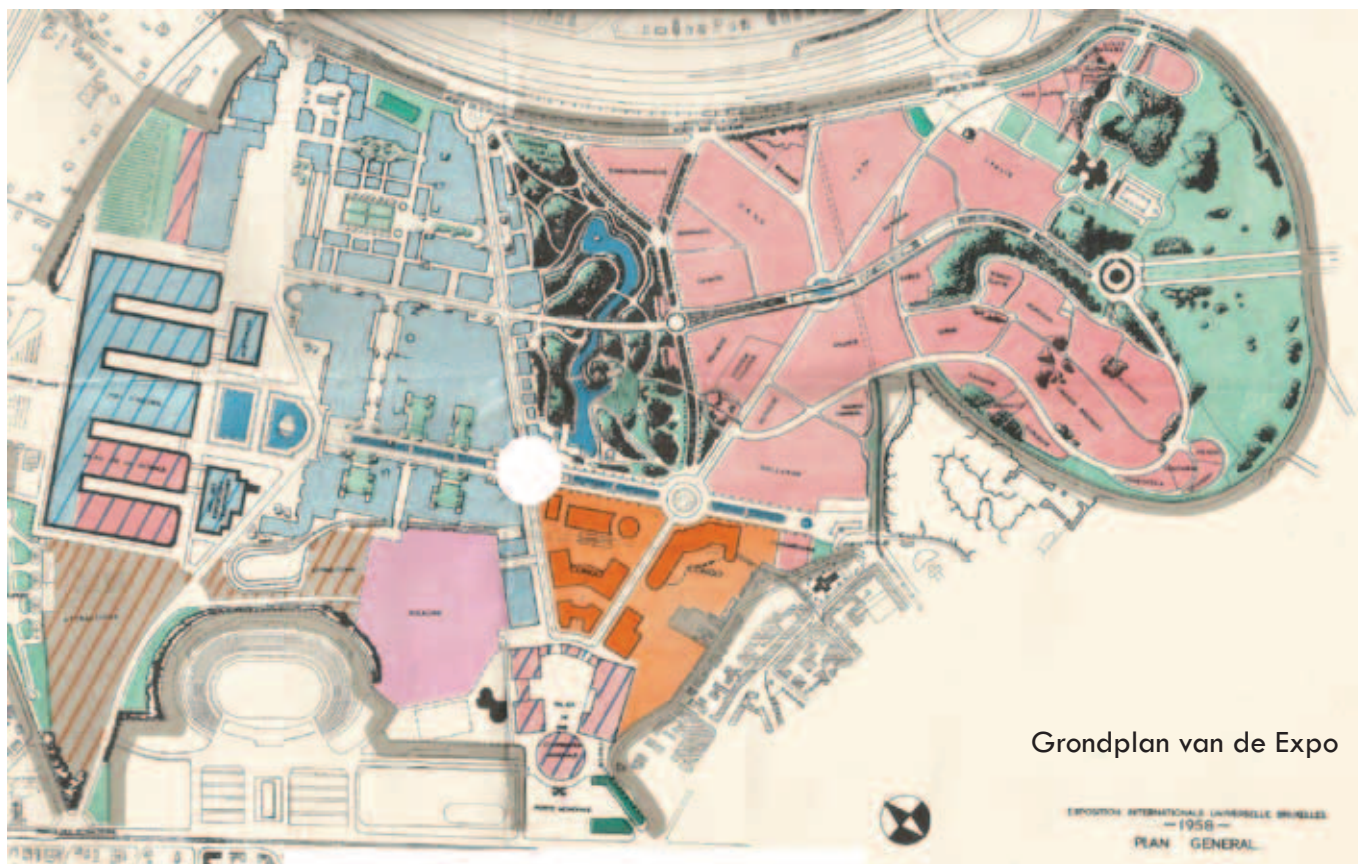
Tijd om plannen te maken en te bouwen

Al snel werd de Heizelvlakte omgetoverd in een gigantische bouwput. Eerst zag je nog vooral veel afbakeningspaaltjes en -linten, waarmee de plaats van elk paviljoen werd aangeduid. Ieder buitenlands paviljoen kreeg een eigen naamplaatje bij het voorziene perceel. Dat gebeurde niet zozeer opdat de deelnemende landen hun plaats zouden vinden, maar was eerder iets voor de pers, die geregeld op bezoek kwam en die de namen van de deelnemers in beeld bracht, wat voor de organisatoren reclame betekende.

De bouwput op de Heizelvlakte

Er werd werk gemaakt van een eerste grondplan, waarop de reeds bekende deelnemers konden worden vermeld. Na ontwerp van het grondplan kwam men tot de verbijsterende ontdekking dat het in grote lijnen het silhouet droeg van een rund, meer bepaald van een koe. Het plan kreeg in de volksmond dan ook al gauw de naam 'Expo Koe'. Frappant was dat zich op de plaats waar het oog van de koe diende te zitten een bestaand gebouw bevond, dat moest worden ingepast in het Expoterrein. Dit gebouw was het Belvédèrekasteel, dat zou worden opgeknapt en dienst zou doen als ambtswoning van commissaris-generaal Moens de Fernig voor de hele duur van de Expo. Het Belvédèrekasteel zou ook dé plaats worden waar de voorname banketten plaatsvonden. De commissaris-generaal had zich voorgenomen zo goed als iedere dag een banket te organiseren, met de beste spijzen en dranken. Daarvan getuigen de menukaarten. Indien het niet om een of ander staatshoofd of regeringslid ging, dan zou het wel een bekende zanger of acteur zijn. Maar zo goed als iedere dag schoof men de benen onder een rijkelijk gedekte tafel in het kasteel.

Reclame voor de Expo

Zodra de informatiemolen rond de Expo op gang kwam, en vooral toen er affiches werden verspreid en er berichten verschenen in de kranten, werd er ook gedacht aan de vele duizenden bedrijven die mogelijk zouden willen inschrijven om een stand te hebben in één van de paviljoenen of hallen. Daarbij had men niet alleen binnenlandse bedrijven op het oog, maar ook buitenlandse.

Men ontwierp een 'sluitzegel', een soort van grote postzegel zonder frankeerwaarde, die elke deelnemer op zijn correspondentie zou kunnen kleven om zo reclame te maken voor de Expo. Voor de bedrijven die zelf zouden deelnemen aan de Expo kreeg de zegel het woord 'DEELNEMER' of 'PARTICIPANT' mee. De meest gangbare zegels waren die met een kleine uitvoering van de affiche van Jacques Richez, met daarop een geknielde figuur. Deze zegel werd in alle mogelijke talen uitgegeven, in velletjes van zestien stuks. Daarnaast werd er ook nog geopteerd voor andere sluitzegels, met de Exposter in het midden en het woord 'DEELNEMER' of 'PARTICIPANT' erop.